

Vlaanderen
is erfgoed

Onderzoeksrapport

**Sporen van de site met walgracht 'Het Vroonhof' te Assenede
(prov. Oost-Vlaanderen).**

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

45

Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed

COLOFON

Dit rapport maakt deel uit van de reeks Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed.

Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 45 Sporen van de site met walgracht 'Het Vroonhof' te Assenede (prov. Oost-Vlaanderen).

Een uitgave van agentschap Onroerend Erfgoed
Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid,
Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
Published by the Flanders Heritage Agency
Scientific Institution of the Flemish Government,
Policy area Town and Country Planning, Housing Policy and Immovable Heritage

Verantwoordelijke uitgever: Sonja Vanblaere

agentschap Onroerend Erfgoed
Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel
T +32 2 553 16 50
info@onroenderfgoed.be
www.onroenderfgoed.be

Dit werk is beschikbaar onder de Open Data Licentie Vlaanderen v. 1.2.

This work is licensed under the Free Open Data Licence Flanders v. 1.2

Dit werk is beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal-licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> om een kopie te zien van de licentie.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Intern rapport agentschap Onroerend Erfgoed 45

Sporen van de site met walgracht 'Het Vroonhof' te Assenede (prov. Oost-Vlaanderen).

Rapportage van een archeologisch onderzoek naar aanleiding van een vondstmelding te Assenede - Vroonhof (27 januari tot 6 februari 2014).

Rapportage

**Koen De Grootte, OE
Jan Moens, OE**

Terreinwerk

**Koen De Grootte, OE
Jan Moens, OE
Marc Sayes, OE
M'hamed Bouzakoura, OE**

Tekenwerk

Jan Moens, OE

Opmetingen

Johan Van Laecke, OE

Fotografie

**Koen De Grootte, OE
Jan Moens, OE**

Brussel, 2016

**Assenede – Vroonhof
14-AsVr-**

Administratieve fiche van het project

Uitvoerder (bedrijf, instelling, privépersoon)	agentschap Onroerend Erfgoed
Naam vergunninghouder machtiging	Koen De Grootte
Beheer en plaats van geregistreeerde data en opgravingsdocumentatie	agentschap Onroerend Erfgoed Phoenixgebouw Koning Albert II-laan 19, bus 5, B-1210 Brussel
Beheer en plaats van vondsten en monsters	Depot-OE – Doornveld Industrie Zone 3 Gebouw 190 – 1731 Zellik
Dossiernummer	2014/027
Site-naam	14-AsVr (2014-Assenede Vroonhof)
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, plaats)	Oost-Vlaanderen, Assenede, Assenede, Kloosterweg 103
Kadasterperceel (gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s))	Assenede, Afdeling 1, sectie c, perceel 543F & 545B
Coördinaten	Lambert 2008 : X= 107.977, Y= 212.213
Begin- en einddatum van uitvoering van het onderzoek	27/01/2014 tot 06/02/2014
Relaties	Centrale Archeologisch Inventaris: ID 159451
Trefwoorden	Assenede - Vroonhof Archeologische objecten-bouwelementen-vaatwerk Archeologische sporen en uitgravingen-puinlagen-grachten Gebouwen en structuren-site met walgracht Late middeleeuwen - 14de -15de eeuw Nieuwe tijd – 16de -18de eeuw Toevalsvondst
Administratief toezicht	agentschap Onroerend Erfgoed Steven Mortier

Inhoudsopgave

1 Inleiding	7
2 Situering	8
3 Historische gegevens	12
4 De sporen	17
5 De vondsten	30
6 Interpretatie en besluit	32
Bibliografie	33
Bijlage 1 - Vondsteninventaris	34
Bijlage 2 - Aardewerkinventaris	35
Bijlage 3 - Sporenlijst	36
Bijlage 4 - Fotolijst	39

1 Inleiding

Van 27 januari tot 6 februari 2014 voerde het agentschap Onroerend Erfgoed te Assenede een beperkt archeologisch onderzoek en registraties uit als gevolg van een vondstmelding¹. De aanleiding waren grondwerken in het kader van de uitbreiding van het landbouwbedrijf Perneel, gesitueerd op de historische site van het Vroonhof (fig. 1)². Hierbij werd een deel van de westelijke en noordelijke gracht van de site met walgracht aangesneden alsook een aantal perceelsgreppels en enkele tientallen kuilen en paalkuiltjes ten noorden van de walgracht. De meeste sporen bevatten geen vondsten, enkel de greppels leverden een beperkte hoeveelheid materiaal op. Van de motte die zich ten westen van de site met walgracht situeert werd noch het mottelichaam noch de mottegracht door deze werkzaamheden aangesneden³.

Fig. 1 Zicht op het noordoostelijke opgravingsvlak op de site van het voormalige Vroonhof.

¹ De melding gebeurde door de heer Marc De Smet. De opgraving en registratie werd uitgevoerd door de veldtechnici Marc Saeys, M'hamed Bouzakoura en topograaf-landmeter Johan Van Laecke van het agentschap Onroerend Erfgoed.

² Met dank aan de familie Perneel voor de vlotte samenwerking tijdens dit onderzoek.

³ De Grootte & Moens 2015.

2 Situering

De fusiegemeente Assenede is gelegen in het noorden van de provincie Oost-Vlaanderen (fig. 2). De site situeert zich meer specifiek in de deelgemeente Assenede ten zuidoosten van de historische dorpskern (fig. 3). De site met walgracht ligt ten oosten van de Kloosterstraat en laat zich nog gedeeltelijk zien in de huidige perceelsgrenzen op het moderne kadasterplan (fig. 4). Van de oorspronkelijke grachtpartijen is vandaag enkel aan de zuidwestzijde nog een restant zichtbaar (fig. 5-7). Het noordelijke en zuidoostelijke deel van de walgracht is kort na de Tweede Wereldoorlog gedempt. Het noordwestelijk deel is gevuld bij de recente werkzaamheden.

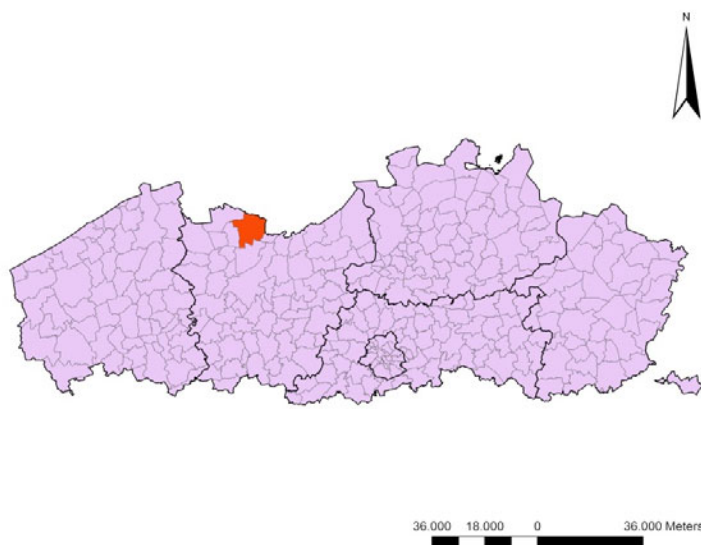

Fig. 2 Situering van de gemeente Assenede.

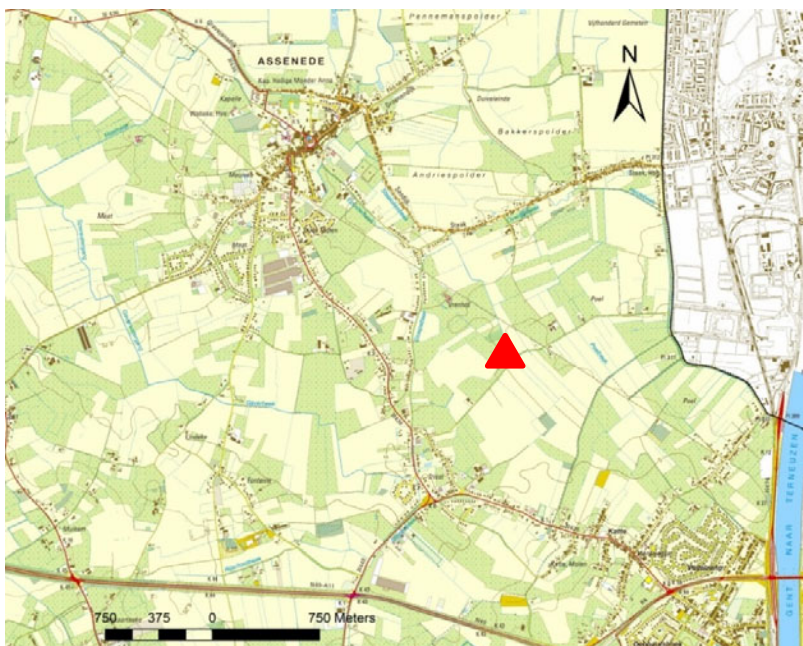

Fig. 3 Topografische kaart met de situering van het onderzoek (rode driehoek).

Fig. 4 Situering van de site op de moderne kadastrakaart.

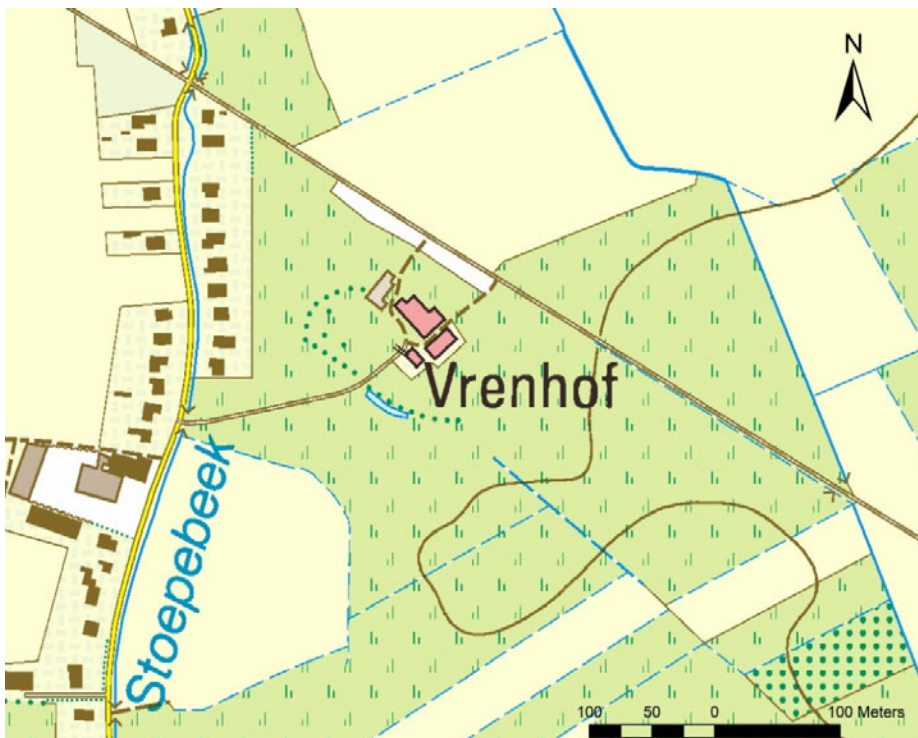

Fig. 5 Detail van de topografische kaart met situering van de site.

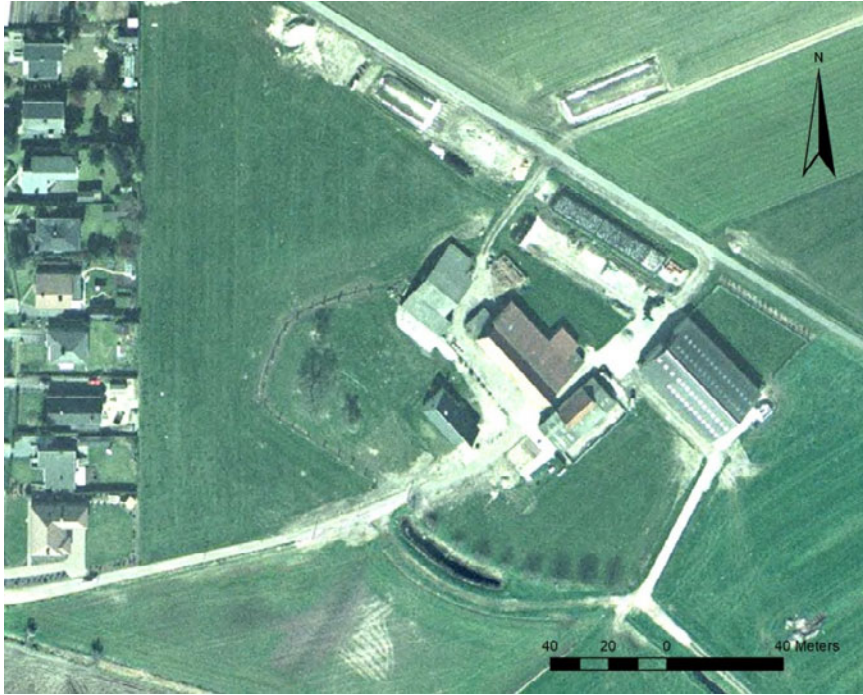

Fig. 6 De site met walgracht op de kleurenorthofoto.

Fig. 7 Relict van de walgracht op het terrein.

Bodemkundig situeert de gemeente Assenede zich in het overgangsgebied van de Polderstreek in het noorden en de Zandstreek in het zuiden. Ter hoogte van de Vroonhofs-site, die gelegen is in de vallei van de Stoepebeek en de Overdijkbeek, komt een matig natte zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel voor (ZdP) (fig. 8). Ter hoogte van de Stoepebeek, komen matig droge zandbodems voor met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Zcc(h)) en met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont (Zch). De site is gelegen in een nagenoeg vlak gebied met een zeer licht microreliëf (4,60 m TAW) (fig. 9).

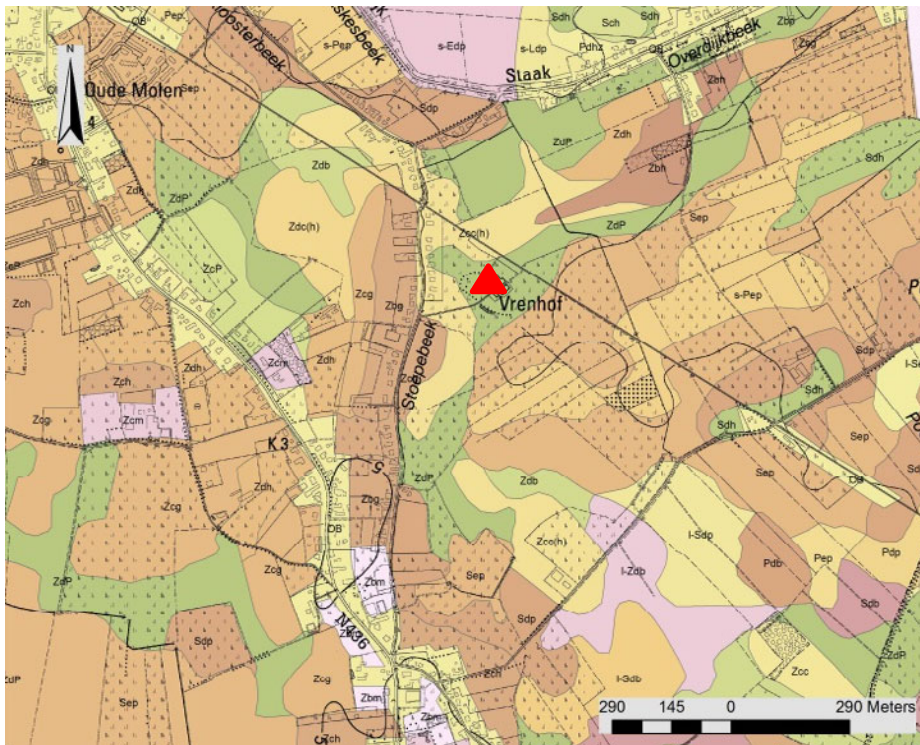

Fig. 8 Bodemkaart met situering van de site (rode driehoek).

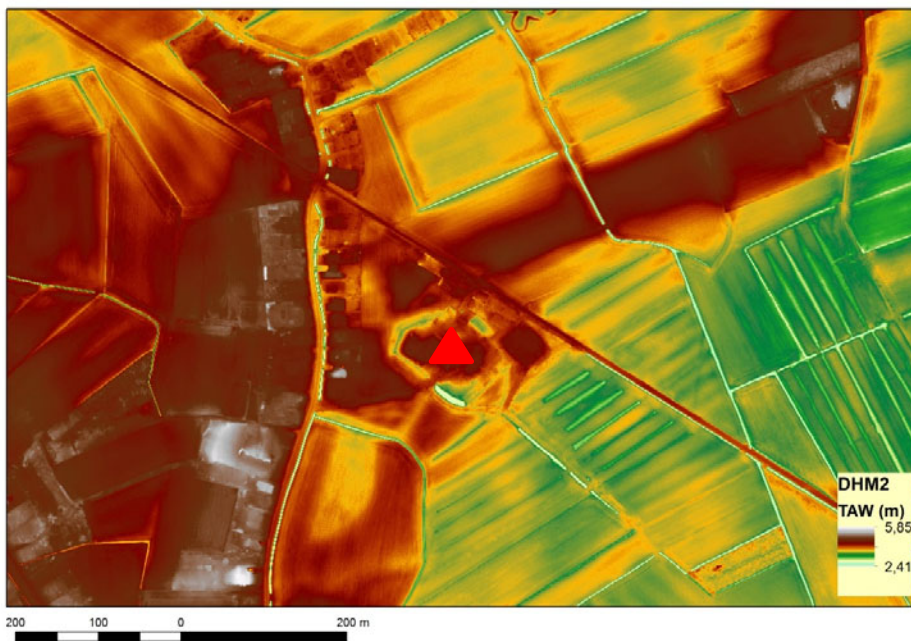

Fig. 9 Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de site (rode driehoek).

Bij luchtfotografische opnames in 1996 kon in de zone ten westen van de site met walgracht een gedeelte van twee min of meer concentrische cirkels als *cropmarks* vastgesteld worden (fig. 10). Om meer inzicht in deze dubbele structuur te verkrijgen, werd een uitgebreid geofysisch onderzoek op deze locatie uitgevoerd door de UGent (*Ground Penetrating Radar* (GPR) en *Electromagnetic Induction* (EMI))⁴. De geofysische registraties konden een brede, circulaire en een iets smallere, eerder vierkante omgrachting vaststellen. Mogelijk kunnen deze structuren in verband gebracht worden met een motte op deze locatie, maar de historische bronnen hierover ontbreken. Deze structuur situeert zich buiten het onderzoeksgebied van het in 2014 uitgevoerde archeologische noodonderzoek, waardoor er momenteel geen verder uitsluitsel te brengen is over de aard en betekenis van deze sporen.

Fig. 10 Luchtfoto van de site met ten westen van het Vroonhof een dubbele circulaire structuur (© UGent).

3 Historische gegevens

De laatmiddeleeuwse site met walgracht kent zijn oudste vermelding in het leenregister van de Gentse Oudburg uit 1365 als *'t hoff te Vrenhove*⁵. Het leenregister van 1473 vermeldt *'t Vroenhof* en dat van 1504 heeft het over *den hove ende heerlijkhede van Vroonhove*. De naam vroonhof verwijst naar een heerlijke exploitatie die oorspronkelijk rechtstreeks de grafelijke lenen uitbaatte, waarvan er een concentratie ten zuiden van Assenede gelegen was. Aan het Vroonhof van Assenede waren heerlijke rechten verbonden en het had een eigen baljuw. De heerlijkheid was een leen van de Oudburg van Gent met een *foncier* van 104 gemeten in de 15de eeuw⁶.

Het kende vele eigenaars gedurende de volgende eeuwen, en was bij een verkoop in 1771 nog steeds ongeveer even groot. De vader van de huidige eigenaar van de hoeve kocht het goed

⁴ Saey *et al.* 2014.

⁵ Met dank aan de Heer Marc De Smet die ons uittreksels uit historische kaarten en documenten bezorgde.

⁶ de Potter & Broeckaert 1870-1872, 112-113.

na de Tweede Wereldoorlog, waarna het noordelijke en oostelijke deel van de gracht gedempt werd⁷. Van de historische gebouwen is vandaag niets bewaard gebleven.

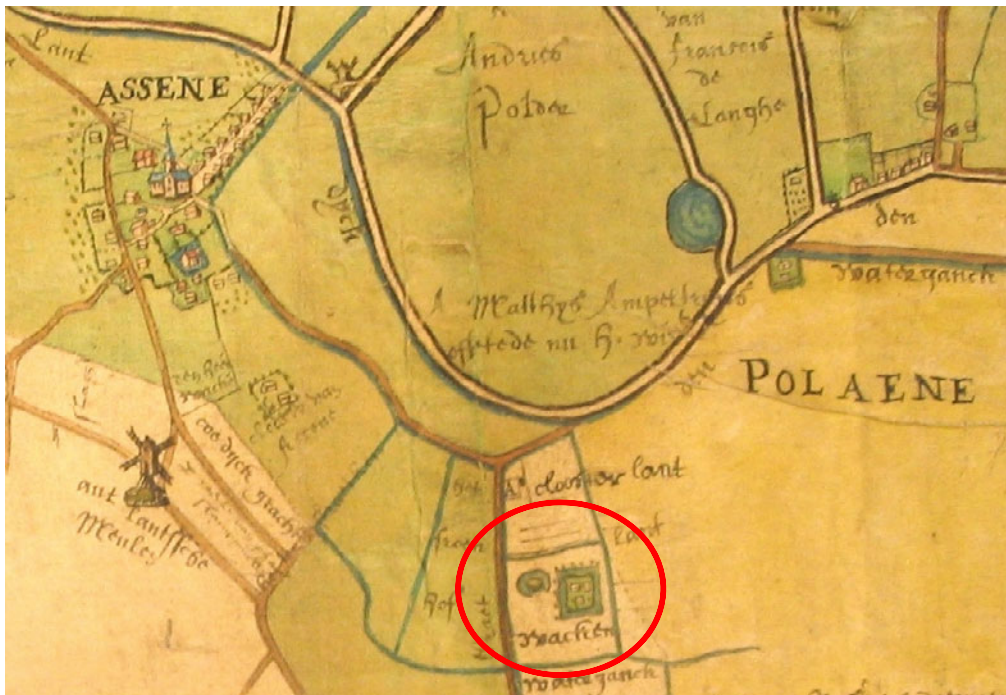

Fig. 11 Figuratieve kaart uit het midden van de 17de eeuw, bewaard in het Rijksarchief Gent - RAG, Kaarten en Plans, 673.

De oudste afbeelding van het Vroonhof dateert uit de 17de eeuw, en laat een vierkant omwalled areaal zien met daarbinnen drie gebouwen (fig. 11). Ten westen van deze vierkante omwalling is een circulaire gracht zichtbaar die wellicht de mogelijke motte op deze plaats reflecteert.

De zogenaamde Hattingakaart uit 1745 is het oudste perceelsopmetingsplan en geeft de omwalling zeer goed weer (fig. 12). Deze blijkt min of meer vijfhoekig te zijn, wat doet vermoeden dat de 17de-eeuwse afbeelding eerder een schematische weergave is. De gebouwen staan er echter niet op weergegeven. Ook op deze kaart is de vermoedelijke motte ten westen van het Vroonhof nog duidelijk weergegeven met een onderbreking van de omwalling in het westen.

De kaart van Ferraris (1771-1778) geeft opnieuw een iets meer schematische afbeelding, waarop een afgeronde vijfhoek wel min of meer te herkennen valt (fig. 13). De vier gebouwen die er op afgebeeld staan stemmen overeen met wat op de 19de-eeuwse kaarten staat weergegeven, zowel op de kaarten van Vandermaelen (1846-1854) (fig. 14) en Popp (1842-1858) (fig. 15) als op de atlas der buurtwegen (1841) (fig. 16). Het lijkt te gaan om één hoofdgebouw en drie bijgebouwen. Zowel op de Ferrariskaart als de Vandermaelenkaart zijn er geen sporen meer te bespeuren van de motte, terwijl deze op de Poppkaart en in de atlas der buurtwegen nog in de perceelsgrenzen te herkennen is.

⁷ Mondelinge informatie Ronny Perneel.

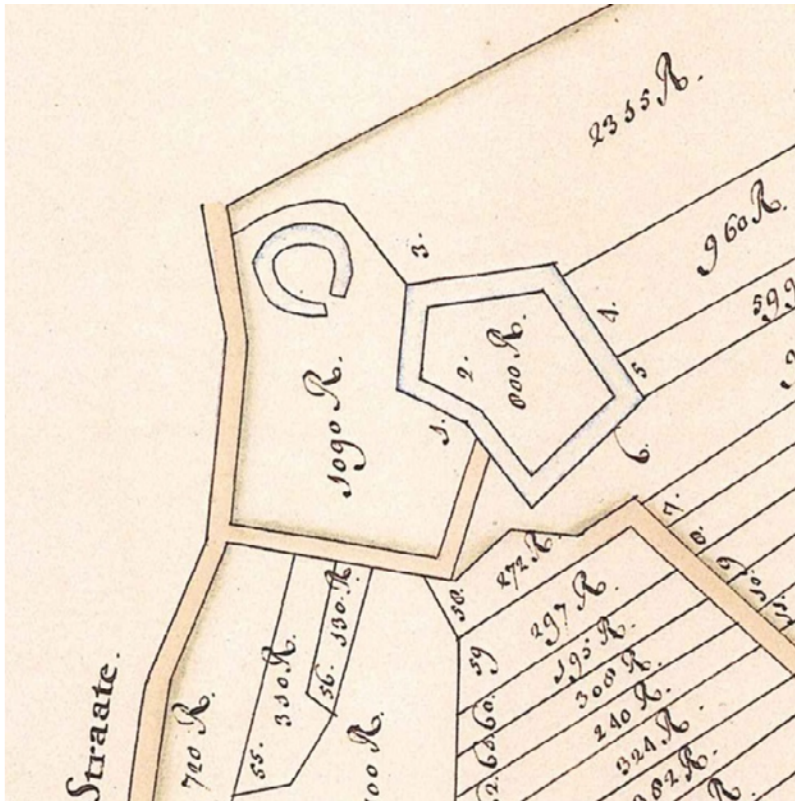

Fig. 12 Weergave van de grachten van het Vroonhof en van de motte op de Hattingakaart (1745).

Fig. 13 Het Vroonhof op de kabinetskaart van graaf de Ferraris (1771-1778).

Fig. 14 Beeld van het Vroonhof op de Vandermaelenkaart (1846-1854).

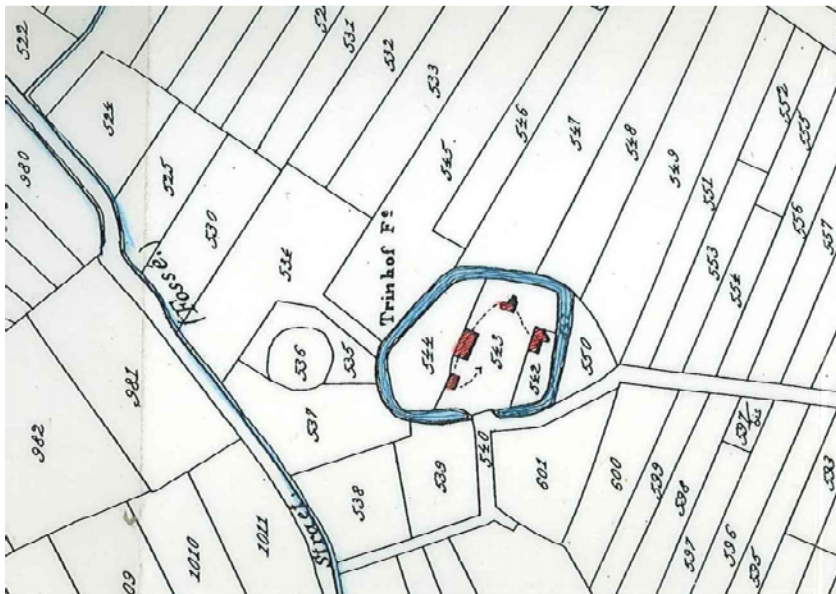

Fig. 15 De site met walgracht op de Popp-kaart (1842-1879). De locatie van de motte ten westen van het Vroonhof is nog te herkennen in perceel 536.

Fig. 16 De site met walgracht op de atlas der buurtwegen (1841). De locatie van de motte is nog weergegeven als een circulair perceel ten noordwesten van het Vroonhof.

4 De sporen

4.1 Inleiding

De werkzaamheden op de Vroonhofsite omvatten twee bouwputten voor enerzijds de bouw van een grote veestal met diepe mestkelder ten noordoosten van de huidige hoeve (fig.17: I) en anderzijds van twee nieuwe sleufsilo's ten noordwesten in de zone tussen walgracht en motte (fig. 17: II).

In de noordoostelijk gelegen werkput I (oppervlakte 1760 m²) kwamen onder de afgegraven teelaarde 85 structuren tevoorschijn, bestaande uit het noordelijke deel van de grote walgracht, vier grote perceelsgreppels en 71 kuilen en paalkuiltjes die verspreid ten noorden van de walgracht gelegen waren (fig. 18). In werkput II (oppervlakte 1600 m²) werd het noordwestelijke gedeelte van de walgracht voor een stuk aangesneden alsook enkele kuilen van zeer recente datum (fig. 19). In de meest zuidwestelijk zone van dit opgravingsvlak konden geen registraties uitgevoerd worden door het aanwezige water in de nog gedeeltelijk bewaarde walgracht.

Fig. 17 Kadasterplan met de aanduiding van de twee opgravingsvlakken.

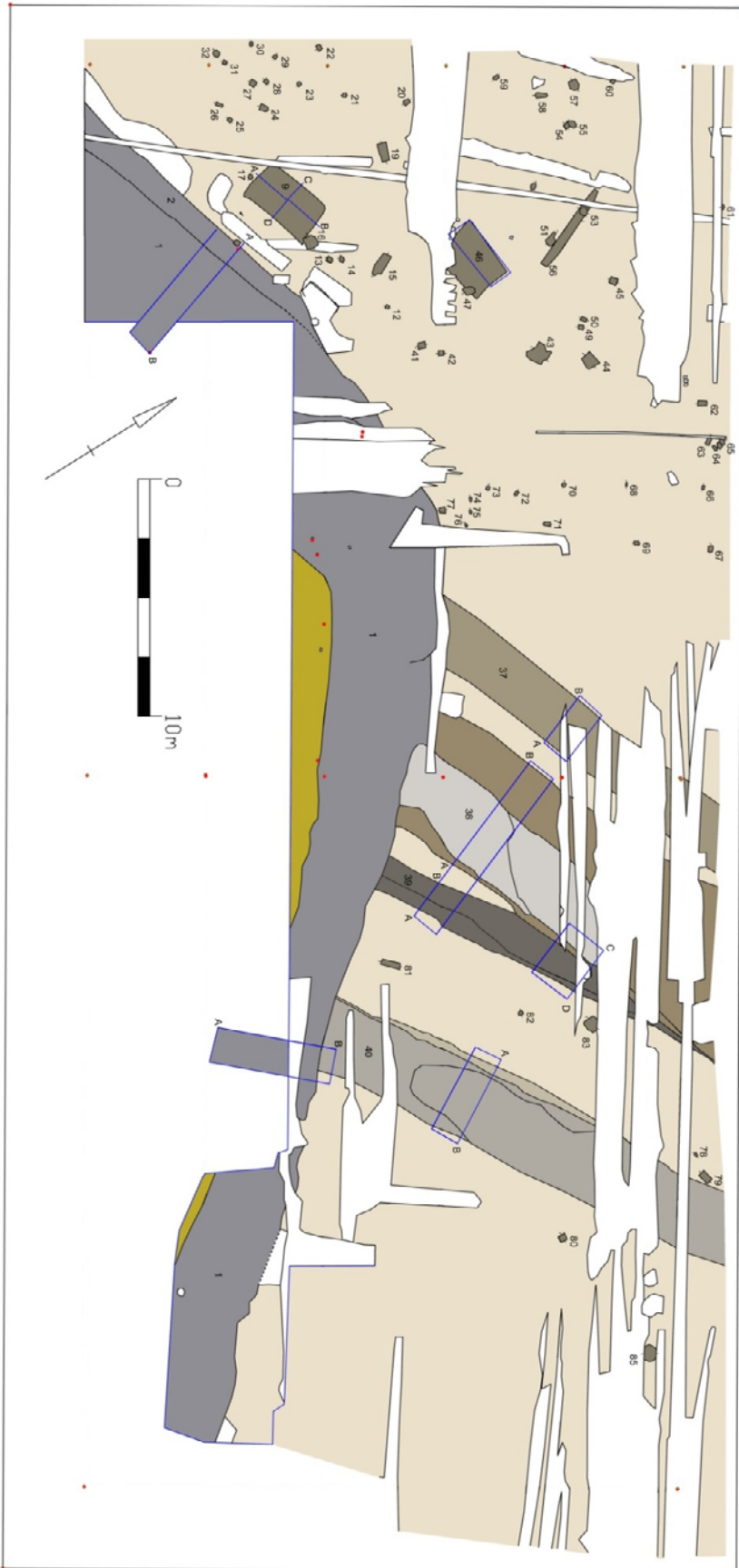

Fig. 18 Algemeen plan van werkput I met de aangetroffen sporen.

4.2 Walgracht

De walgracht heeft waarschijnlijk een laatmiddeleeuwse oorsprong, maar dit kan op basis van het archeologisch onderzoek niet aangetoond worden. Op het aangesneden deel werden twee coupes geplaatst binnen werkput I, waarbij enkel respectievelijk de eerste vier en de eerste zes meter van de buitenste zijde werd aangesneden (fig. 18-20). De volledige breedte van de gracht kon op één plaats ter hoogte van de noordoostelijke knik in de gracht waargenomen worden bij de uiteindelijke uitgraving van de bouwput, waar tussen beide oevers een afstand van ongeveer 20 m kon worden gemeten. De gracht had een schuin aflopende noordwand en was op zijn verst uitgegraven punt tussen 2,10 en 2,30 m diep (fig. 21-24). In beide coupes werd onderaan de gracht een geremanieerd autochtoon zandpakket waargenomen doorspekt met fijne takken, waarschijnlijk de restanten van een soort looppniveau dat met behulp van takkenbundels of -matten op de grachtbodem werd aangelegd om bij het uitgraven de beloopbaarheid van de mulle, natte zandbodem min of meer mogelijk te maken. Daarboven bevond zich een tot 55 cm dik vrij homogeen, lichtgrijs zandpakket met talrijke humeuze kleiige lensjes en talloze restanten van plantenwortels. Het betrof duidelijk een dik openliggingspakket. Hogerop aansluitend bevond zich een bruin zeer humeus, tot 40 cm dik pakket met talrijke houtresten en enkele verspreide baksteenfragmenten, dat als een stabilisatielaag beschouwd kan worden als gevolg van een accumulatie van plantaardig materiaal. Het humeuze pakket werd afgedekt door een aantal lagen die in verband moeten gebracht worden met de dichtwerping van de walgracht. Het ging om heterogene pakketten van bruingrijs tot bruinbeige zand met soms een sterke brokkelige textuur waarin talrijke grijze, grijswitte, bruine en geelbeige zandige inclusies te herkennen waren.

Fig. 19 Zicht vanuit het westen op werkput I met aanduiding van de buitengrens van de walgracht (rode stippellijn).

Fig. 20 Zicht op werkput I vanuit het oosten met aanduiding van de buitenste rand van de walgracht (rode stippellijn).

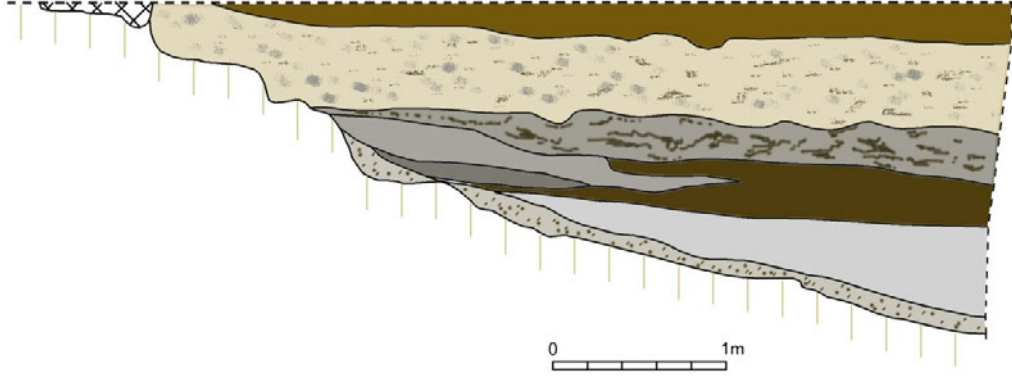

Fig. 21 Coupe AB (noordoost profiel) van het noordwestelijk deel van de walgracht.

Fig. 22 Noordoostprofiel (coupe AB) van de doorsnede door de walgracht aan de noordwestzijde.

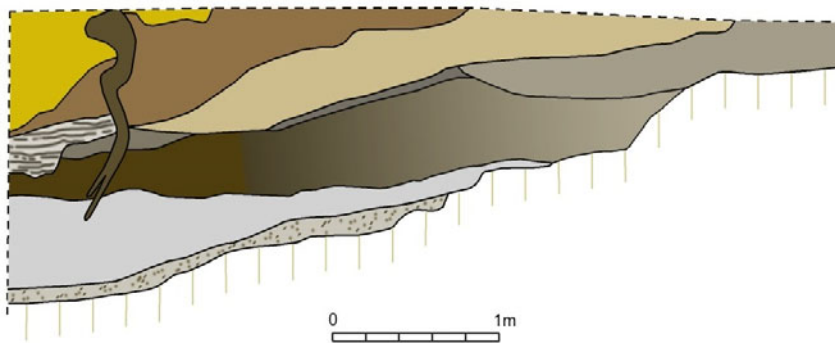

Fig. 23 Westprofiel (coupe AB) van de doorsnede door het noordelijk deel van de walgracht.

Fig. 24 Westprofiel van de coupe door het noordelijk deel van de walgracht.

In de noordwestelijke zone, in de richting van de motte werd enkel de teelaarde afgegraven voor het plaatsen van betonnen vloeren voor de maissilo's (fig. 25-26). Er zijn geen sporen aangetroffen die aan de motte gerelateerd kunnen worden. Deze bevindt zich iets meer westelijk van de graafwerken en werd dus niet aangesneden. De aanwezige sporen uit deze bouwput betreffen enkel de westelijke rand van de walgracht rondom de Vroonhoeve, een grote zandwinningsput uit het midden van de 20ste eeuw, en enkele subrecente kuilen. Er werden geen oudere bewonings- of andere sporen aangetroffen.

Fig. 25 Grondplan van de sporen in werkput II.

Fig. 26 Werkput II met het noordwestelijk gedeelte van de walgracht.

4.3 Perceelsgreppels

In het noordelijk gedeelte van werkput I bevonden zich vier greppels die min of meer haaks op de walgracht uitgaven (fig. 18, 27). Hun breedte onder het maaiveld varieerde van 3,5 m tot 1,5 m, met een diepte tussen 40 en 80 cm (fig. 28-33). De greppels hadden een vlakke bodem met schuin oplopende wanden. Op de bodem bevond zich een in dikte variërend pakket dat met de openliggingsfase van de greppels overeenstemde. Het ging meestal om heterogeen bruin humeus zand soms altemnerend met witgrijze stuifzandlenzen. De dichtwerpspakketten bestonden overwegend uit heterogeen sterk gevlekt bruin zand met beige en witgrijze zandige inclusies (greppels 37-39-40) en een eerder witgrijs zand met gebrokkelde textuur (greppel 38).

De coupe op de walgracht toont aan dat bij de meest oostelijke greppel de uitvloeï in de walgracht pas plaatsvond na de vorming van de oudste openliggingspakketten en de eerste humeuze stabilisatielaag in de walgracht. Dit wijst er op dat deze haakse greppels waarschijnlijk pas in de postmiddeleeuwen zijn uitgegraven en alleszins een hele tijd na de creatie van de walgracht zelf. De twee meest westelijke greppels bevinden zich min of meer op de plaats van een perceelslijn die op alle kadasterkaarten te zien is. De twee meer oostelijke greppels hebben ongeveer dezelfde oriëntatie maar bevinden zich tussen twee perceelslijnen in. Op geen enkele van de hierboven vernoemde kaarten zijn er echter greppels in deze zone ten noorden van de walgracht aangegeven. Ze zullen als drainering van de natte zandgronden gediend hebben, zoals nu nog op vele plaatsen in het omringende cultuurlandschap kan waargenomen worden.

Fig. 27 Zicht vanuit het noorden op de noordoost-zuidwest lopende perceelsgreppels. De donkere parallel verlopende banden op de voorgrond zijn restanten van maaskuilen.

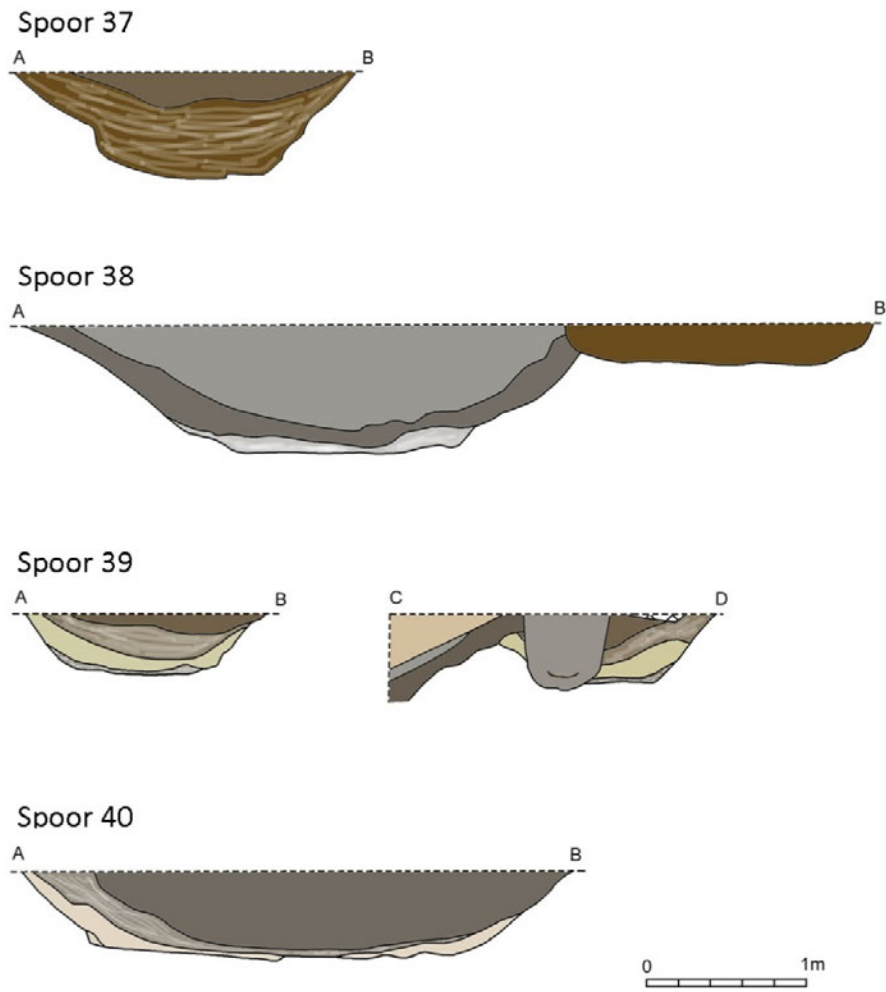

Fig. 28 Doorsnedes van de verschillende perceelsgreppels. Voor de situering zie grondplan sleuf I (fig. 18).

Fig. 29 Coupe van perceelsgreppel 37.

Fig. 30 Doorsnede van perceelsgreppel 38.

Fig. 31 Coupe van perceelsgreppel 39.

Fig. 32 Coupe door perceelsgreppels 38 (links) en 39 (rechts) die op hun beurt doorsneden worden door een paalkuil.

Fig. 33 Doorsnede van perceelsgreppel 40.

4.4 Overige sporen

Alle kuilen zijn op twee na in de postmiddeleeuwen te dateren, de meeste zoals alle paalgaten en de kadaverbegroaving van een rund, zelfs in de subrecente periode (19de of 20ste eeuw) (fig. 34). Twee structuren zonder vondsten kunnen echter op basis van de vulling en de uitlogingsverschijnselen als veel ouder gekenmerkt worden, maar het gebrek aan vondsten maakt een datering onmogelijk.

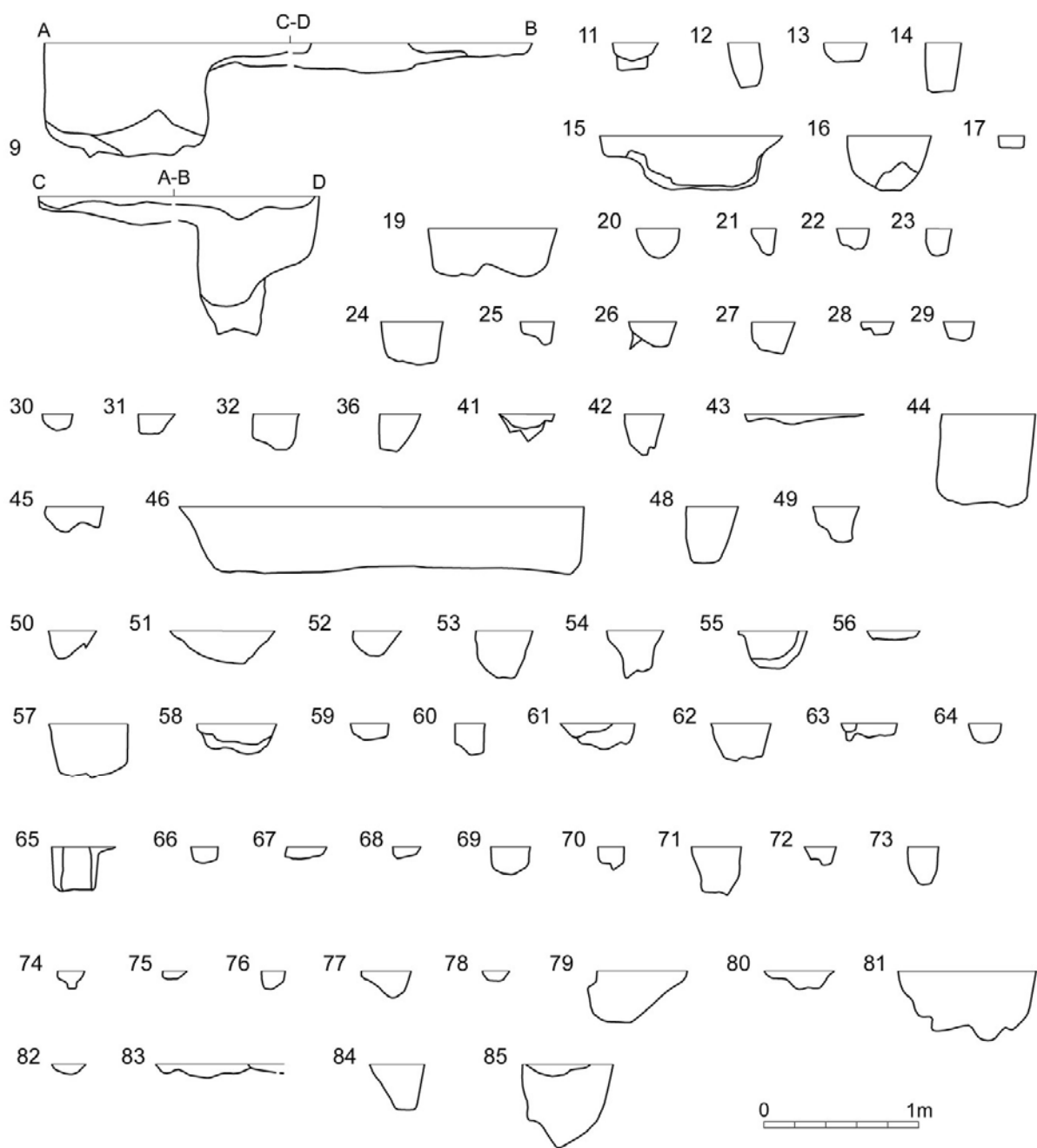

Fig. 34 Coupes van de paalgaten en kuilen ten noordwesten en ten noorden van de walgracht.

Fig. 35 Kadaverbegraiving ten noordwesten van de walgracht.

5 De vondsten

De hoeveelheid vondsten zijn opvallend beperkt. Ook in de vullingen van de perceelsgrachten en in de walgracht zijn nauwelijks vondsten gedaan. Naast wat fragmenten van bouw materiaal, onder meer van daktegels, een vloertegel en leisteen, zijn er ook twee flesfragmenten in groen glas, twee pijpsteelfragmenten in witte pijpstaal en 35 scherven van gebruiks aardewerk aangetroffen.

Het aardewerk is afkomstig uit 5 structuren: 8 uit de walgracht, 11 uit drie verschillende paalkuilen, 8 uit een kuil en 8 uit verstoringen (bijlage 1). Er zijn maar negen verschillende aardewerksoorten aangetroffen, waarvan het merendeel uit de 18de eeuw dateert. Het betreft rood en grijs aardewerk, steengoed, majolica, *faience fine*, Chinees porselein, *pearlware*, Engels industrieel rood aardewerk en industrieel wit (bijlage 2).

De oudste vondsten zijn twee scherven laatmiddeleeuws grijs aardewerk, waaronder een rand van een kom, beide aangetroffen in verstoringen. Het rode aardewerk is met 21 scherven de best vertegenwoordigde groep. De oudste fragmenten, onder andere van een open vorm met dekkend wit slib intern, dateren uit de tweede helft van de 15de of de eerste helft van de 16de eeuw. Ze zijn echter ook afkomstig uit verstoringen. Uit de walgracht is een platte bodem van een 18de-eeuws bord aangetroffen. Uit twee paalkuilen en uit de kuil zijn 14 fragmenten van postmiddeleeuws rood aardewerk gevonden die voor 1800 gedateerd kunnen worden en waarvan enkele beter dateerbare fragmenten uit de 18de eeuw stammen. Deze datering stemt ook overeen met de meeste overige vondsten die zich in de walgracht en in paalkuilen bevonden.

Fig. 36 Chinees porselein (links) en Engelse pearlware met Chinees landschap in printdecor (rechts).

Van Chinees porselein met blauw onderglazuur is een bodemfragment met landschap gevonden dat tussen 1725 en 1800 kan gedateerd worden (fig. 36)⁸. Dit is ook het geval voor een klein schotelfragment met bloemmotief en een bordfragmentje met landschap in hetzelfde type Chinees porselein die aangetroffen werden in twee paalkuilen. Een bodemfragment van een kopje in Engelse *pearlware* is versierd met een Chinees landschap in

⁸ Bruggeman 2015, fig. 5A: 8.

blauwprintdecor en dateert tussen 1775 en 1810 (fig. 36)⁹. Het komt uit de walgracht, net als een fragmentje in Engelse *redware*, een industrieel product dat eveneens uit de tweede helft van de 18de eeuw dateert¹⁰. Een onversierd wit kopfragment in industrieel wit aardewerk is van een niet nader te bepalen origine. In de walgracht zijn eveneens twee bordfragmenten in *faience fine* met een blauw bloemdecoratie aangetroffen die uit dezelfde periode tot het eerste kwart van de 19de eeuw dateren. Een faiencefragment uit een paalkuil vertoont een dekkend lichtblauw tinglazuur en dateert uit de 17de of de 18de eeuw. In een andere paalkuil bevond zich een fragment van een zware standringbodem van een bord in majolica. Het kan slechts algemeen in de 17de of 18de eeuw gedateerd worden. Tenslotte moet er nog melding gemaakt worden van een fragment van een cilindrische mineraalwaterfles in steengoed, te dateren in de tweede helft van de 18de of de 19de eeuw¹¹.

Als besluit kan gesteld worden dat de beperkte hoeveelheid aardewerkvondsten vooral verwijzen naar de 18de-eeuwse occupatie van het Vroonhof. Mogelijk vormen ze een aanduiding voor een verandering in exploitatie rond 1800.

⁹ Barker 2003.

¹⁰ Barker 2003.

¹¹ Heege 2009, 57-80

6 Interpretatie en besluit

De waarnemingen en opgravingsresultaten leverden slechts een beperkte hoeveelheid gegevens op met betrekking tot de geschiedenis van het Vroonhof. Enerzijds bevatten de aangesneden sporen geen informatie over de ouderdom van de walgracht zelf en anderzijds kon vastgesteld worden dat er zich geen sporen van middeleeuwse occupatie bevonden ten noorden van de omwalde zone. De quasi afwezigheid van vondsten in de vullingspakketten van de noordelijke en noordwestelijke walgracht suggereert dat de bewoning binnen de omwalde site zich nooit aan de noord/noordwestzijde van het wooneiland bevonden heeft. Opvallend is dat het merendeel van de vondsten uit de 18de eeuw dateren. Mogelijk vormen ze een aanduiding voor een verandering in de exploitatie van het Vroonhof rond 1800.

Bibliografie

BARKER D. 2003: *Staffordshire. Post-medieval ceramics*, unpublished seminar notes.

BRUGGEMAN J. 2015: Het porselein van het Blauwhof in Steendorp (Temse), *Relicta* 12, 267-282.

DE GROOTE K. & MOENS J. 2015: Het Vroonhof te Assenede (OVL), *Archaeologia Mediaevalis* 38, 92-96.

DE POTTER F. & BROECKAERT J. 1870-1872: *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Eekloo, Eerste deel: Adegem, Assenede, Bassevelde, Boekhoute, Ertvelde, St.-Jan-in-Eremo*, Gent.

GOTTSCHALK M.K.E. 1984: *De Vier Ambachten en het Land van Saaftinge in de Middeleeuwen*, Assen.

HEEGE A. 2009: *Steinzeug in der Schweiz (14.-20. Jh.). Ein Überblick über die Funde im Kanton Bern und den Stand der Forschung zu deutschem, französischem und englischem Steinzeug in der Schweiz*, Bern.

SAEY T., DELEFORTRIE S., VERDONCK L., DE SMEDT P. & VAN MEIRVENNE M. 2014: Integrating EMI and GPR data to enhance the three-dimensional reconstruction of a circular ditch system, *Journal of Applied Geophysics* 101, 42-50.

Bijlage 1 – Vondsteninventaris - 14/AsVr/

Inv. nr.	VAK	Gpl	Spoor	Coupe	Laag	Vondsten
1	I	A	1			porselein/faience/rood aw
2	I	A	15			bot
3	I	A	16			bot
4	I	A	9			vloertegel
5	I	A	33			faience
6	I	A	1	AB	3	bot/grijs aw
7	I	A	1	AB	6	baksteen/tegels/natuursteen
8	I	A	1	AB	7	rood aw/leisteel/natuursteen
9	I	A	1	CD	2	daktegel/bot
10	I	A	1	CD	3B	baksteen/rood aw
11	I	A	1	CD	7	daktegel/glazen fles/faience/rood aw/leisteel
12	I	A	1	CD	9	porselein/rood aw
13	I	A	37	AB	1	natuursteen
14	I	A	38	AB	8	daktegel/rood aw
15	I	A	LV			rood aw/munt/pijpfsegmenten

Bijlage 2 – Aardewerkinventaris - 14/AsVr/

Inv. Nr.	Soort	Vorm	versiering	Type	Datum begin	Datum eind	R	W	B	F	Opmerkingen
1	Chinees porselein	schotel	blauw beschilderd	landschap	1725	1800			1		
1	Engels pearlware	kopje	blauw printdecor	Chinees landschap	1775	1810			1		Chinees landschap boompje (zie foto)
1	Engelse redware ?							2			
1	faience	bord	blauw beschilderd	bloemmotief			1				
1	faience	bord	blauw beschilderd	bloemmotief				1			
1	Industrieel wit	kopje						1			kopje, onversierd
1	rood	bord			1700	1800			1		platte bodem bord
6	grijs aardewerk				1300	1500		1			laatmiddeleeuws
8	rood aardewerk				1450	1550	1	1	1		kleine scherfjes
8	rood aardewerk		dekkend slib		1450	1550		1			dekkend wit slib intern
10	grijs aardewerk	kom			1300	1500	1				
10	rood aardewerk	kom			1600	1800		1		1	wand en oor grote kom
11	rood aardewerk				1700	1800		3			
11	majolica								1		bodem op zware standing
11	faience		lichtblauw tinglazuur					1			lichtblauw tinglazuur
11	steengoed	mineraal-waterfles						1			
11	Chinees porselein	schotel	blauw beschilderd	bloemmotief	1725	1800		1			
11	glas	fles						2			hals en wandfragmenten kleine fles in groen glas
11	pijpaarde	pijp								2	twee steelfragmentjes
12	rood aardewerk	bord			1700	1800		1			talrijke krassporen
12	Chinees porselein	bord	blauw beschilderd	landschap	1725	1800		1			Chinees landschap
14	rood				1500	1800		2			
15	rood	grape/kookpot			1550	1800	1	4		2	2 oorfragmenten, van grape of kookpot
15	rood		dekkend slib extern	kopergroen	1600	1800		1			1W met extern slib en groen glazuur

Bijlage 3 – Sporenlijst - 14/AsVr/

Spoornummer	Structuur	Vulling	Coupetekening
1	walgracht	Heterogeen bruingrijs humeus zand met verspreide humeuze concentraties	x
2	walgracht	Zeer heterogeen, sterk gevlekte, brokkelig zand met grijze, witgrijze, bruine, gele en beige zandbrokjes	x
3	verstoring		
4	verstoring		
5	verstoring		
6	verstoring		
7	verstoring		
8	verstoring		
9	kuil	Licht heterogeen grijs zand met sporadisch enkele bleekbeige en bruine zandige vlekjes, onderste vulling bestaat uit sterk heterogeen bleekbeige zand met kleine donkerbruine zandige brokjes	x
10	verstoring		
11	paalkuil	Heterogeen bruingrijs zand met verspreide beige zandige vlekken	x
12	paalkuil	Heterogeen bruingrijs zand met verspreide beige zandige vlekken	x
13	paalkuil	Heterogeen grijs zand met grote beige zandige vlekken	x
14	paalkuil	Heterogeen beige zand met enkele grijze en beigewitte zandige vlekken	x
15	kuil	Heterogeen gevlekt grijsbruin zand met onderaan humeuze lens met dierlijk botmateriaal	x
16	kuil	Heterogeen bruin zand met beige inclusies, onderaan humeuze lens met dierlijk botmateriaal	x
17	paalkuil	Heterogeen grijs zand met grote beige zandige vlekken	x
18	verstoring		
19	kuil	Zeer heterogeen grijs zand met talrijke beige, donkergrijze, grijswitte en bruine zandige brokken	x
20	paalkuil	Heterogeen grijs zand met beige en bruinbeige zandige vlekken	x
21	paalkuil	Heterogeen grijs zand	x
22	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide bruine en beige zandige vlekken	x
23	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide bruine en beige zandige vlekken	x
24	paalkuil	Zeer heterogeen beige zand met verspreide grijze en grijswitte zandige vlekken	x
25	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide bruine en beige zandige vlekken	x
26	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide bruine en beige zandige vlekken	x
27	paalkuil	Zeer heterogeen, sterk gevlekte, brokkelig zand met grijze, witgrijze, bruine, gele en beige zandbrokjes	x
28	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide beige zandige vlekken	x
29	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide beige zandige vlekken	x
30	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide bruine en beige zandige vlekken	x
31	paalkuil	Heterogeen grijs zand	x
32	paalkuil	Zeer heterogeen, sterk gevlekte, brokkelig zand met grijze, witgrijze, bruine, gele en beige zandbrokjes	x
33	verstoring		

34	verstoring		
35	verstoring		
36	paalkuil	Zeer heterogeen grijs zand met talrijke beige en bruine zandige vlekken	x
37	perceelsgreppel	Heterogeen grijsbruin humeus zand met beige en witgrijze zandige brokken en vlekken	x
38	perceelsgreppel	Heterogeen gebrokkeld witgrijs zand	x
39	perceelsgreppel	Heterogeen gevlekt bruin zand met grijswitte inclusies en brokken	x
40	perceelsgreppel	Sterk heterogeen bruin zand met grote beige zandinclusies en -brokken	x
41	paalkuil	Heterogeen grijs zand met op de bodem een bruine humeuze zandige lens	x
42	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide beige zandige vlekken	x
43	kuil	Heterogeen bruin zand met beige en grijze zandige inclusies	x
44	kuil	Heterogeen grijs zand met enkele beige en bruinbeige zandige vlekken	x
45	paalkuil	Zeer heterogeen grijs zand met talrijke beige en bruine zandige vlekken	x
46	kuil	Kuil kadaverbegraving: heterogeen grijsbruin zand met beige en grijze zandige inclusies	x
47	verstoring		
48	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide beige zandige vlekken	x
49	paalkuil	Zeer heterogeen beige zand met veel verspreide grijze en grijswitte zandige vlekken	x
50	paalkuil	Heterogeen bruin zand met enkele verspreide beige vlekjes	x
51	kuil	Heterogeen grijs zand met fijne verspreide beige en grijswitte zandige vlekjes	x
52	paalkuil	Zeer heterogeen beige zand met verspreide grijze en bruinbeige zandige vlekken	x
53	paalkuil	Zeer heterogeen beige zand met verspreide grijze en bruinbeige zandige vlekken	x
54	paalkuil	Zeer heterogeen beige zand met verspreide grijze en bruinbeige zandige vlekken	x
55	paalkuil	Vrij homogeen grijs zand, onderaan gebrokkeld beige zandlens met verspreide bruine zandige brokjes	x
56	greppel	Licht heterogeen bruinbeige zand met enkele bleekbeige vlekken	x
57	kuil	Zeer heterogeen bleekbeige zand met verspreide grijze en bruinbeige zandige bokken en brokjes	x
58	kuil	Heterogeen grijs zand met verspreide beige zandige vlekken	x
59	paalkuil	Licht heterogeen bruingrijs zand sporadisch beige zandig inclusietje	x
60	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide beige zandige vlekken	x
61	paalkuil	Heterogeen grijs zand met enkele verspreide beige zandige vlekken	x
62	paalkuil	Zeer heterogeen grijs zand met talrijke beigewitte en bruine zandige vlekken	x
63	paalkuil	Licht heterogeen grijs zand met sporadisch enkele bleekbeige zandige vlekjes	x
64	paalkuil	Licht heterogeen grijs zand met sporadisch enkele bleekbeige zandige vlekjes	x
65	paalkuil	Kern: vrij homogeen beigegrijs zand - Kuilvulling: heterogeen beigegrijs zand met verspreide beige vlekjes	x
66	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide grijswitte zandige vlekken	x
67	paalkuil	Heterogeen donkergrijs zand met verspreide roestbruine en beige zandige brokken en brokjes	x
68	paalkuil	Vrij homogeen grijs zand	x
69	paalkuil	Vrij homogeen grijs zand met sporadisch enkele kleine beige zandige stipjes	x
70	paalkuil	Heterogeen beigegrijs zand met verspreide grijze en enkele bruinbeige zandige vlekken	x
71	paalkuil	Heterogeen bleekgrijs zand met verspreide grijze en enkele bruinbeige zandige vlekken	x
72	paalkuil	Heterogeen grijs zand met enkele grijswitte en bruine zandige brokjes	x
73	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide roestbruine zandige vlekken	x
74	paalkuil	Heterogeen grijs zand met verspreide bruinbeige zandige vlekken	x
75	paalkuil	Licht heterogeen grijs zand met hier en daar bruin zandig vlekje	x
76	paalkuil	Licht heterogeen grijs zand met hier en daar bruin zandig vlekje	x
77	paalkuil	Zeer heterogeen grijs zand met verspreide geelbeige en bruine zandige brokken	x

78	paalkuil	Heterogeen bleekgrijs zand met enkele donkergrijze zandige brokjes	x
79	kuil	Sterk uitgeloozd donkergrijs zand met talrijke houtskoolbrokjes evolueert naar bleegrijs zand naar onder toe	x
80	paalkuil	Heterogeen grijs zand met talrijke witgrijze zandige inclusies	x
81	kuil	Zeer heterogeen beige zand met talrijke grijze, bruinbeige en humeuze bruine zandige vlekken	x
82	paalkuil	Heterogeen bleekgrijs zand met op de bodem een donkere bruingrijze humeuze zandige lens	x
83	kuil	Licht heterogene, wat uitgeloozd grijsbruin zand met enkele diffuse beige zandige vlekken	x
84	paalkuil	Zeer heterogeen geelbeige zand met verspreide grote grijze zandige vlekken, naar de bodem toe verspreide bruine humeuze zandige vlekken	x
85	kuil	Zeer heterogeen grijsbruin zand met talrijke beige en witbeige zandige brokjes	x

Bijlage 4 – Fotolijst - 14/AsVr/

Fotonummer	Werkput	Spoornummer	Structuur	Coupe
1	I		overzicht	
2	I		overzicht	
3	I		overzicht	
4	I		overzicht	
5	I		overzicht	
6	I		overzicht	
7	I		overzicht	
8	II		overzicht	
9	II		overzicht	
10	II		overzicht	
11	II		overzicht	
12	II		overzicht	
13	II		overzicht	
14	II		overzicht	
15	I		overzicht	
16	I		overzicht	
17	I		overzicht	
18	I		overzicht	
19	I	37-40	perceelsgreppels	
20	I	37-40	perceelsgreppels	
21	I	37-40	perceelsgreppels	
22	I	37-40	perceelsgreppels	
23	I	37-40	perceelsgreppels	
24	I	37-40	perceelsgreppels	
25	I	37-40	perceelsgreppels	
26	I	37-40	perceelsgreppels	
27	I	37-40	perceelsgreppels	
28	I	37-40	perceelsgreppels	
29	I	37-40	perceelsgreppels	
30	I	37-40	perceelsgreppels	
31	I	37-40	perceelsgreppels	
32	I	37-40	perceelsgreppels	
33	I	37-40	perceelsgreppels	
34	I		overzicht	
35	I		overzicht	
36	I		overzicht	
37	I		overzicht	
38	I		overzicht	

39	I		overzicht	
40	I	1	walgracht NW-deel	AB
41	I	1	walgracht NW-deel	AB
42	I	1	walgracht NW-deel	AB
43	I	1	walgracht NW-deel	AB
45	I	1	walgracht NW-deel	AB
46	I	1	walgracht NW-deel	AB
47	I	1	walgracht NW-deel	AB
48	I	1	walgracht NW-deel	AB
49	I	1	walgracht NW-deel	AB
50	I	1	walgracht N-deel	AB
51	I	1	walgracht N-deel	AB
52	I	1	walgracht N-deel	AB
53	I	1	walgracht N-deel	AB
54	I	1	walgracht N-deel	AB
55	I	1	walgracht N-deel	AB
56	I	1	walgracht N-deel	AB
57	I	1	walgracht N-deel	AB
58	I	1	walgracht N-deel	AB
59	I	1	walgracht N-deel	AB
60	I	1	walgracht N-deel	AB
61	I	1	walgracht N-deel	AB
62	I	1	walgracht N-deel	AB
63	I	1	walgracht N-deel	AB
64	I	1	walgracht N-deel	AB
65	I	40	perceelsgreppel	AB
66	I	40	perceelsgreppel	AB
67	I	40	perceelsgreppel	AB
68	I	38	perceelsgreppel	AB
69	I	38	perceelsgreppel	AB
70	I	38	perceelsgreppel	AB
71	I	38	perceelsgreppel	AB
72	I	38	perceelsgreppel	AB
73	I	39	perceelsgreppel	AB
74	I	39	perceelsgreppel	AB
75	I	37	perceelsgreppel	AB
76	I	37	perceelsgreppel	AB
77	I	39	perceelsgreppel	CD
78	I	9	paal/kuil	
79	I	9	paal/kuil	
80	I	9	paal/kuil	
81	I	9	paal/kuil	
82	I	11	paal/kuil	
83	I	12	paal/kuil	
84	I	13	paal/kuil	
85	I	14	paal/kuil	

86	I	15	paal/kuil	
87	I	16	paal/kuil	
88	I	19	paal/kuil	
89	I	20	paal/kuil	
90	I	21	paal/kuil	
91	I	22	paal/kuil	
92	I	23	paal/kuil	
93	I	24	paal/kuil	
94	I	25	paal/kuil	
95	I	26	paal/kuil	
96	I	27	paal/kuil	
97	I	28	paal/kuil	
98	I	29	paal/kuil	
99	I	30	paal/kuil	
100	I	31	paal/kuil	
101	I	32	paal/kuil	
102	I	36	paal/kuil	
103	I	41	paal/kuil	
104	I	42	paal/kuil	
105	I	43	paal/kuil	
106	I	44	paal/kuil	
107	I	45	paal/kuil	
108	I	46	paal/kuil	
109	I	46	paal/kuil	
110	I	48	paal/kuil	
111	I	19	paal/kuil	
112	I	50	paal/kuil	
113	I	51	paal/kuil	
114	I	52	paal/kuil	
115	I	53	paal/kuil	
116	I	54	paal/kuil	
117	I	55	paal/kuil	
118	I	56	paal/kuil	
119	I	57	paal/kuil	
120	I	58	paal/kuil	
121	I	59	paal/kuil	
122	I	60	paal/kuil	
123	I	61	paal/kuil	
124	I	62	paal/kuil	
125	I	63	paal/kuil	
126	I	64	paal/kuil	
127	I	65	paal/kuil	
128	I	66	paal/kuil	
129	I	67	paal/kuil	
130	I	68	paal/kuil	
131	I	69	paal/kuil	

132	I	70	paal/kuil	
133	I	71	paal/kuil	
134	I	72	paal/kuil	
135	I	73	paal/kuil	
136	I	74	paal/kuil	
137	I	75	paal/kuil	
138	I	76	paal/kuil	
139	I	77	paal/kuil	
140	I	78	paal/kuil	
141	I	79	paal/kuil	
142	I	80	paal/kuil	
143	I	81	paal/kuil	
144	I	82	paal/kuil	
145	I	83		
146	I	84		
147	I	85		
148			walgracht relict	
149			walgracht relict	

